

Вивчення другого послання
св. апостола Павла до Тимофія

2 Тимофія

Посібник для лідера
та
посібник для учня



*А що чув ти від мене при багатьох свідках,
те передай вірним людям,
що будуть спроможні й інших навчити*

2 Тимофія 2:2



www.kraynebo.com

Видавництво «Крайнебо»
Львів, Україна

УДК 27-248.66-273
К 342

ВИВЧЕННЯ ДРУГОГО ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ТИМОФІЯ

ПОСІБНИК ДЛЯ ЛІДЕРА
ТА
ПОСІБНИК ДЛЯ УЧНЯ

Усі права збережені © 2007 Тимоті Дж. Келлер та Пресвітеріанська церква Відкупителя.

Усі права збережені. Відповідно до обмежень щодо авторських прав, жодну частину цього матеріалу не можна відтворювати в будь-який спосіб або зберігати будь-яким засобом без дозволу *Пресвітеріанської церкви Відкупителя (Redeemer Presbyterian Church 271 Madison Ave., Suite 1600 New York, NY 10016)*



Переклад українською мовою.
Усі права збережені © 2018 Видавництво «Крайнебо»

Версія 2 – 9 лютого 2018 р.

ISBN 978-617-7601-22-6

© 2007 Тимоті Дж. Келлер
та Пресвітеріанська церква Відкупителя
© 2018 Видавництво «Крайнебо»

Вивчення другого послання св. апостола Павла до Тимофія

Зміст

ПОСІБНИК ДЛЯ ЛІДЕРА		5
Вступ		7
Заняття 1	2 Тимофія 1:1–18 Доручення стерегти Євангеліє	9
Заняття 2	2 Тимофія 2:1–13 Доручення страждати заради Євангелія	17
Заняття 3	2 Тимофія 2:14–26 Доручення розвивати характер відповідно до Євангелія	25
Заняття 4	2 Тимофія 3:1–17 Доручення триматися Євангелія	31
Заняття 5	2 Тимофія 4:1–22 Доручення проповідувати Євангеліє	37
ПОСІБНИК ДЛЯ УЧНЯ		43
Вступ		45
Заняття 1	2 Тимофія 1:1–18 Доручення стерегти Євангеліє	47
Заняття 2	2 Тимофія 2:1–13 Доручення страждати заради Євангелія	49
Заняття 3	2 Тимофія 2:14–26 Доручення розвивати характер відповідно до Євангелія	51
Заняття 4	2 Тимофія 3:1–17 Доручення триматися Євангелія	53
Заняття 5	2 Тимофія 4:1–22 Доручення проповідувати Євангеліє	55

Частина I
Посібник
для лідера

2 Тимофія

ВСТУП

Друге послання св. апостола Павла до Тимофія є, мабуть, його останнім листом. Павло писав його, коли був уже старенький і перебував у в'язниці.

На відміну від досить "приємного" ув'язнення, описаного в кінці книги Дії, цього разу Павло опинився там, де "темне підземелля з отвором у стелі для проходження променів світла і повітря".¹ Його сковують ланцюги (1:16; 2:9), і він глибоко страждає від самотності (4:9-13). Апостол очікує, що найближчим часом його стратять (4:6-8). Такі реалії роблять це послання Павла одним із найбільш глибоко зворушливих і сповнених людських переживань.

Як би важко не було Павлові, його думки й надалі спрямовані на поширення Євангелія та на славу Божу. Знаючи, як швидко ми спрямовуємо наші думки на себе, коли страждаємо, нас не можуть не вражати особистість Павла і його характер. Його життя і думки сповнені любові до Бога. Зокрема, його найбільше непокоїть майбутнє церкви. "Його власна апостольська праця завершилася... Але тепер він повинен подбати про віру після свого відходу, особливо за її передання (незаплямоване, незіпсоване) майбутнім поколінням. Тому він посилає Тимофію це почесне доручення. Він повинен зберегти те, що отримав, за всяку ціну, і передати це вірним чоловікам, які зі свого боку зможуть навчати також й інших (2:2)".²

Легко зрозуміти, чому вивчення цього листа є настільки актуальним для тих, хто обіймає лідерські посади. Ми хочемо прищепити лідерські риси тим, хто "палко любить Бога і є милосердним до людей", так щоб через їхнє лідерство інші змогли розвинути такі ж риси й, можливо, також стали лідерами. Звісно, що ніхто з нас не є настільки переповненим любов'ю чи милосердям, як би ми цього хотіли. Але сподіваємося, що під час вивчення цього дуже особистого послання слова Павла, які втілюють такі риси, проникатимуть у наші серця і зроблять нас більш схожими до нього в нашій любові до Бога й милосерді до інших.

2 Тимофія

Доручення стерегти Євангеліє

Заняття 1 | 2 Тимофія 1:1–18

1. Назвіть одну людину, яка сильно вплинула на Ваше життя. Яким чином ця людина вплинула на Вас?

Прочитайте 2 Тимофія 1:1–18

2. Як Павло ідентифікує себе на початку цього листа? Чому таке самоусвідомлення є важливим? Як його розуміння своєї ролі вплинуло на те, як він жив?
3. Як Ваше самоусвідомлення впливає на Ваш спосіб життя і вибір, який Ви робите?
4. Дивлячись на цей перший розділ, що Вам вдається спостерегти щодо Тимофія і Павла? Як би Ви описали їхні стосунки? Як у церкві ми можемо плекати стосунки, подібні до їхніх?
5. Яке євангельське послання міститься у 9-ому і 10-ому віршах? Які проблеми в нашому житті воно описує? Який аспект послання, на Вашу думку, найлегше зрозуміти неправильно чи про який із аспектів ми часто забуваємо?

6. Які метафори Павло використовує, щоб описати Євангеліє, яке Тимофій повинен стерегти? Що вони говорять нам про Євангеліє?

7. Що означає “стерегти” Євангеліє? Чому це так важливо і як ми можемо це робити? Хто врешті-решт стереже Євангеліє? Чому це так важливо розуміти?

8. Павло чотири рази порушує в цьому розділі (вірші 8, 12, 16) питання сорому. Які є нагоди і причини для сорому? Чому Павло зосереджує на цій темі так багато уваги?

ГОЛОВНІ ДУМКИ

Усвідомлюючи, що скоро помре, Павло дає доручення берегти євангельське послання незаплямованим. Він намагається різними способами повідомити Тимофію, що той не повинен дозволити, щоб послання Євангелія якимось чином зазнало спотворень чи змін. Він не повинен дозволити, щоб страх, сором чи страждання вплинули на те, як він передає Євангеліє. Натомість він повинен ретельно стерегти і поширювати тільки таке послання, яке дає життя.

КОМЕНТАРІ ДО УРИВКА ТА ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ

1. Вивчення якогось питання краще починати з вступного запитання, яке потрібно поставити перед прочитанням уривка. Його основна мета полягає в тому, щоб підготувати і розговорити людей перед тим, як заглиблюватися в уривок. Варто заохочувати, щоб розмова текла невимушено.

2. Павло ідентифікує себе як “з волі Божої апостол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі” (вірш 1). Це вказує нам на його Богоцентричне, євангелієцентричне розуміння себе. Він дозволяє, щоб Бог визначав його ідентичність, і живе цим визначенням.

Павло насамперед каже, що є "апостолом". Слово "апостол" у Біблії є дуже конкретним. Воно стосується тільки певної групи людей, які (1) бачили воскреслого Ісуса і (2) були спеціальними посланцями ("апостол" означає "посланий") Ісуса, щоб представляти Його і навчати від Його імені. Вони відрізняються від інших Христових послідовників. Павло розуміє дари і покликання, які Бог дав йому. Із цього самоусвідомлення випливають його вибір, рішення і використання його часу. Це – основа того, як і куди він вкладає свої ресурси.

По-друге, Павло є апостолом "з волі Божої". Ні він, ані жодна інша людина не обрала його апостолом. Він був апостолом, тому що Бог вибрав його для цього. Озброєний цією істиною, Павло був здатний витривало виконувати доручення, до яких Бог покликав його, незалежно від перешкод і розчарувань, які траплялися на його шляху. Павло був упевнений, що Творець Всесвіту і Спаситель світу дав йому певну владу. Отже, він міг використовувати цю владу з упевненістю.

По-третє, він був апостолом "за обітницею життя". Це один зі способів опису Євангелія, яке дає життя зараз і назавжди. Павло був покликаний до обов'язків, які є радісними обов'язками, тому що він проголошує "життя", яке тепер має. Очевидно, Павло досі захоплений істиною Євангелія. Радість у його житті можна побачити навіть тоді, коли він перебуває у в'язниці.

3. Це дуже практичне запитання дає Вам, як лідеру, можливість змодельовати для Вашої групи те, як Ваше відчуття обдарованості та Божого покликання у Вашому житті визначають те, яким чином Ви думаєте, дієте й ухвалюєте рішення. Це дасть членам групи можливість замислитися над тим, чи дозволяють вони, щоб усвідомлення Божого покликання керувало їхнім життям; це закликає їх проаналізувати, як реалії їхніх дарів і покликання можуть надалі повчати та змінювати їхнє життя. Було б дуже доречно звернути особливу увагу на покликання членів групи та на те, як воно впливає на їхні життя.

4. Щодо Тимофія можна виокремити таке: (1) Він був вихований у благочестивому домі. Його матір і бабуся передали йому віру. (2) Він, мабуть, мав дар до навчання і проповіді, адже покладання рук у церкві використовували для того, щоб посвятити особу для служіння Євангелію. (3) Він був сором'язливим, можливо, навіть інтравертом, більше пасивним, ніж активним. Є декілька ознак того, що ця сором'язливість була досить сильною й обмежувала те, як він використовував свої дари, – до тієї міри, що вони частково втрачали свою гостроту. Один із англійських висловів каже: "Якщо Ви не використовуєте чогось, Ви це втрачаєте" (If you don't use it, you lose it). Тому Павло радить Тимофію "розігрівати" чи "розпалювати" свої дари.

Про Павла ми дізнаємося таке: (1) Він був апостолом. (2) Він мав дуже потужне розуміння того, що його апостольство прийшло від Бога, і це зробило його надзвичайно сміливим. Він не боявся напоумляти інших. (3) Він почувався покинутим і трохі самотнім.

Стосунки між Павлом і Тимофієм, мабуть, були теплими і щирими. Хоча Павло був старшим за Тимофія і вищим за нього з позиції влади, їхні стосунки характеризувала взаємна любов. Павло називає Тимофія "улюбленим сином" (вірш 2). Тимофій плакав під час їхнього останнього прощання, і Павло прагне побачити його ще раз. Він очікує, що момент їхньої зустрічі буде сповнений радості. Стосунки, які мають таку емоційну інтенсивність, часто існують лише тоді, коли люди вразливі одне перед одним і разом виконували якесь завдання.

Важливість стосунків у церкві навряд чи можна переоцінити. У своїй книзі про служіння в малих групах "Прийдешня церковна революція" (*The Coming Church Revolution*) Карл Джордж пише: "У церкві майбутнього пастори будуть зосереджені на розвитку людей і служитимуть через стосунки. Лідери малих груп зосереджуватимуться на стосунках більше, ніж на зустрічах, і кожна мала група буде глибоко цінувати навчання і дружню турботу одне про одного... Лідерство на основі стосунків згуртовує людей і зосереджене на тому, що вони отримують допомогу".³

5. Євангельська звістка полягає в тому, що без жодних наших зусиль Бог у Христі врятував нас від гріха і смерті та дав нам життя і святість.

По-перше, християнська віра є релігією спасіння: "Бог спас нас" (вірш 9). Це навчає нас, що ми є абсолютно безпорадними у тому, щоб врятувати себе від нашого скрутного становища. Ми є мертвими перед Богом і не можемо змінити цю ситуацію. Бог зробив для нас те, що ми не могли зробити для себе.

По-друге, ми врятовані від гріха і смерті: "що й смерть зруйнував" (вірш 10). Смерть – такою є плата працівникам гріха. Ми згрішили, і тому смерть – це наша частка. Ми згрішили, стали рабами гріха і без Його втручання не можемо жити так, як Бог наперед приготував. Якщо Бог не втрутиться, то після смерті у нас не залишиться нічого, окрім страху засудження.

По-третє, це спасіння прийшло завдяки історичним діям Христа в Його житті, смерті, воскресінні та вознесінні: "з благодаті, що тепер об'явилась через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса" (вірш 10).

По-четверте, ми спасенні для життя і святості: "Бог... покликав нас святим покликом... і вивів на світло життя та нетління" (вірш 10). Євангеліє пропонує більше, ніж просто позбутися негативних наслідків гріха, суду та смерті. Воно також приносить позитивні благословення. Ми отримуємо вічне життя, куди входить оновлення серця і відновлені стосунки з Богом (Івана 17:3). Ми також оновлюємося у святості. Справжнє спасіння завжди передбачає позбавлення від гріха й отримання святості, тому що відвернутися від гріха означає зростати в святості. Зміна життя є невід'ємною частиною спасіння.

По-п'яте, джерелом цього спасіння є лише благодать: "не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дана в Христі Ісусі" (вірш 9). Це спасіння є повністю Божою дією. Наша частка у спасінні – це тільки наш гріх. Бог є Тим, Хто першим забажав, досягнув і звершив спасіння. Його дано нам благодаттю від початку до кінця. Ми жодним чином не долучилися до нього.

Це – послання Євангелія. Якщо Ви пропустите будь-який із цих елементів, Ви зміните послання і позбавите його сили. Коли ми глибоко розуміємо наше скрутне становище, Євангеліє глибоко промовляє у нашому житті. Кожен живе і боїться смерті, незалежно від того, чи визнає він це, чи ні. Смерть кидає величезну тінь на ціле життя. З одного боку, наше життя не має сенсу, якщо немає життя після смерті. З іншого боку, реальність смерті переконує нас у нашій провині й занурює нас у страх Божого праведного суду. Саме смерть – це те єдине в житті, перед чим ми є абсолютно безсилями; ми не можемо відвернути її. Знання того, що Христос знищив і знесилив смерть, – це добра новина для тих, хто має вуха, щоб слухати.

6. Павло використовує дві метафори, говорячи про Євангеліє: “здорові слова” і “добро припоручене”. Сказати про Євангеліє як про *здорове вчення* – означає підкреслити повноту, яку дає Євангеліє. “Здорові” слова – це життєдайні слова. Слова Євангелія не є мертвими чи знівеченими, тому й не можуть заразити своїх слухачів хворобою. Натомість із багатьма вченнями людей відбувається щось протилежне. Вони виглядають привабливими. Вони виглядають так, наче приносять здоров'я і повноту. Але, правду кажучи, ці слова є хворими, і, коли ми приймаємо їх, вони завдають шкоди нашому життю. Євангеліє є здоровим, життєдайним вченням. Ті, хто приймає його, бачать, що можуть зрозуміти реальність у процесі її пережиття. Воно не спиняє зростання тих, хто приймає його, а на противагу цьому – зумовлює зростання і розквіт у нашому житті.

Коли ми говоримо про Євангеліє як про *добро припоручене*, це підкреслює, що воно є скарбом. Євангеліє – ось багатство і достаток для тих, хто приймає його. Воно не спустошує Ваше життя. Це – дорогоцінне і безцінне послання. Ми повинні стерегти, щоб воно не було затьмарене тими, хто змінює його послання. Воно втрачає свою цінність і красу, якщо його розбавляти або перекручувати. Тільки його первозданна істина залишається безцінним посланням, яке здатне Вас збагатити.

7. Коли Ви стережете щось, Ви захищаєте його від шкоди. Коли Ви стережете щось, то не дозволяєте нікому пошкодити його. Тому коли ми стережемо Євангеліє, ми оберігаємо його від нівечення, спотворень, деформації чи будь-яких змін. Для Павла оберігання Євангелія є настільки важливим, що в іншому місці в Писанні він пише: “Але якби й ми або Ангол із неба зачав благовістити вам не те, що ми вам благовістили, нехай буде проклятий!” (Галатів 1:8) Сильні слова Павла роблять очевидним те, що оберігання Євангелія має першорядне значення. Але чому? Тому що Євангеліє – це істина про Бога. Щоразу, коли проповідується спотворене Євангеліє, про Бога поширюється брехня. Коли поширюється брехня про Бога – про Того, Кому належить цей світ і Хто керує ним, це неодмінно змінюватиме спосіб нашого життя.

Юджин Петерсон пояснив це так: “Павло не є толератним, коли людям, яких він любить, говорять брехню про Бога, тому що він знає, що така брехня погіршить їхнє життя, знизить життєздатність їхнього духа, ув'язнить їх у колишніх почуттях провини і покалічить їх тривогами і страхами... Павло вважає так:

брехня про Бога стає брехнею про життя, і він не допустить цього. Нічого не важить більше у тому, як ми живемо, ніж те, що ми думаємо про Бога. Неправильне розуміння у нашій свідомості стає неправильним розумінням у нашому житті. Неправильне уявлення про Бога призводить до недбалості і боягузтва, страху і хворобливих емоцій.

“Чи не найбільше зло, якого одна людина може завдати іншій, – це брехати їй про Бога... Сказати людині, що Бог є гнівним тираном – це велике зло, [тому що людина, яка повірить у це, буде] захищатися й уникатиме Його, якщо зможе. Це велике зло – сказати людині, що Бог є стареньким дідусем, [тому що людина, яка повірить у це, буде] жити безтурботним і тривіальним життям, не маючи почуття вищої цілі... Це велике зло – сказати людині брехню про Бога, тому що коли ми починаємо вірити у хибні речі про Бога, то думатимемо хибні речі про себе і житимемо нещасливо або погано. Неправда про Бога, сказана людині, спотворює реальність, перекручує життя і збиває всі життєві процеси”⁴

Одним зі способів, як ми можемо оберігати Євангеліє, є вивчати і добре знати його, щоб, коли хтось його спотворює, ми могли розпізнати спотворення і запобігти тому, щоб воно передалося далі. Ми також можемо оберігати Євангеліє, правильно навчаючи його інших. Тісно пов'язане з цим ефективне використання його в житті людей. Ми повинні використовувати його у страхах, невпевненості, гіркоті, непослуху тощо у нашому житті та житті інших навколо нас. Коли ми будемо це робити, то зможемо побачити, що лише правдиве Євангеліє здатне викоринити ці проблеми. Таким чином, ми відмовляємо людей піддаватись спокусі перекручувати Євангеліє.

Врешті, Павло нагадує нам, що Бог є Тим, Хто стереже Євангеліє (вірш 12, 14). Святий Дух діє в Церкві й перебуває в нас. Він буде вести Церкву в Своїй істині. Він дасть нам мудрість, щоб знати, в якому випадку Євангеліє спотворюється. Коли ми почнемо відходити від нього, Він без сумніву стримає і правильно навчить знову. Це ж, врешті-решт, Боже Євангеліє. Ми повинні старанно оберігати Євангеліє, але водночас не повинні жити в страху, що його буде втрачено. Бог, Який знає, що тільки Євангеліє дозволить відвернути людство від повного й остаточного падіння в гріх, запевняє нас, що збереже його.

8. Павло подає щонайменше три можливі причини для сорому. У 8-ому вірші він говорить, що можна соромитися Христа і Євангелія. У 8-ому та 16-ому віршах він зауважує, що можна соромитися інших християн. У 12-ому вірші він допускає можливість того, що страждання можуть завдати сорому. Ми відчуваємо сором, коли не дотягуємо до стандартів, які встановили самі для себе. Ми всі маємо певні стандарти, досягнення яких, на нашу думку, зробить нас значними й шанованими. У нашій свідомості є образ, який ми вважаємо героїчним. Коли ми не можемо досягти цих стандартів або відповідати цьому образу, ми відчуваємо сором.

Ці стандарти й образи часто диктує нам наша культура. Вони охоплюють поняття про те, як не бути нужденним і не спілкуватися з тими, кого вважають нужденним або соціально неприйнятним. Проте, приймаючи Христа, ми визнаємо нашу нужденність і пов'язуємо себе з Тим, Кого суспільство відки-

нуло і розіп'яло. Ми також стаємо членами родини таких самих людей, які визнали свою нужденність і часто виявляють її у своєму житті. Часто вважають, що той, хто зробив щось не так, заслуговує на страждання, тому це також часто супроводжується почуттям сорому.

Павло зосереджує так багато уваги на питанні сорому, тому що знає, як ці почуття можуть виснажувати нас, коли поглинають наше життя. Сором паралізує нас. Коли ми соромимося Христа і Євангелія, ми не хочемо визнати, що належимо Йому. Ми соромимося і не передаємо Євангеліє. Коли ми соромимося одновірців, то відходимо від них. Ми перестаємо бути ефективними носіями добра в їхньому житті. Коли ми соромимося страждати заради Євангелія замість того, щоб бути людьми, які радіють, "що сподобились прийняти зневагу за Ймення Господа Ісуса" (Дії 5:41), ми відмовлятимемося робити те, що може привести до переслідування і відкинення. У всіх цих речах ми засмучуємо і не шануємо Бога.

Якщо ми хочемо подолати сором, ми повинні думати не так, як думає світ. Бог оцінює речі по-іншому. Його оцінка відповідає тому, якими речі є насправді. Якщо ми залишимося вірними Йому, Він виправдає нас. А ті, хто відрікався Ісуса і Його народу і не бажав страждати, відчуватимуть справжній сором останнього дня.

-
1. William Hendriksen, *The Epistles to Timothy and Titus* (Grand Rapids: Baker Book House, 1957), p. 234.
 2. John R. W. Stott, *Guard the Gospel: The Message of 2 Timothy* (Джон Р. В. Стотт "Стережіть Євангеліє: друге послання до Тимофія"), p. 13.
 3. Carl George, *The Coming Church Revolution: Empowering Leaders for the Future* (Карл Джордж "Прийдешня церковна революція: підготовка лідерів до майбутнього").
 4. Eugene H. Peterson, *Traveling Light: Modern Meditations on St. Paul's Letter of Freedom* (Юджин Х. Петерсон "Подорожнє світло: сучасні роздуми над посланням св. апостола Павла про свободу"), pp. 34ff.

2 Тимофія

Доручення страждати заради Євангелія

Заняття 2 | 2 Тимофія 2:14–26

1. Розкажіть про діяльність, вміння чи досвід, якими Ви з радістю ділитесь з іншими.

Прочитайте 2 Тимофія 2:1–13

2. Що означає “зміцняйся в благодаті, що в Ісусі Христі вона” (вірш 1)? Як людина може зміцнюватися в благодаті? Як Ви можна визначити, що успішно це робите?
3. Скільки поколінь згадує Павло, коли говорить про передання Євангелія іншим? Чому цей “порядок передання” є настільки важливим?
4. Які риси повинні проявлятися у тих, хто бере участь у переданні Євангелія?
5. Павло використовує три метафори для опису християнського життя, до якого ми покликані: воїн, спортсмен і хлібороб. Що кожна метафора говорить нам про те, як повинні жити послідовники Ісуса?

6. Чому в цьому контексті Павло говорить Тимофію “пам’ятати про Ісуса Христа” (вірш 8)?

7. Які принципи Павло, схоже, хоче, щоб Тимофій взяв для себе з прикладу його життя у віршах 9–10? Як насправді ці принципи проявляються у Вашому житті?

8. Який смисл “вірного слова” у віршах 11–13? Яку істину воно передає і як би воно мало мотивувати нас?

ГОЛОВНІ ДУМКИ

У попередньому уривку Павло наголошував Тимофію на необхідності стежити Євангеліє. Люди чинили спротив Євангелію, і у зв’язку з цим з’явився тиск щодо того, щоб змінити Євангеліє так, щоб спротив і неминуче переслідування зникли. У цьому уривку Павло пояснює, як Тимофій не тільки може захистити Євангеліє, а й поширювати його. Він повинен покладатися на Бога, і Той дасть йому сили (вірш 1), коли він робитиме все можливе, щоб захистити Його Слово. Як йому вдасться зробити все це?

- Старанно передаючи Євангеліє іншим (вірш 2).
- Роздумуючи над іншими прикладами витривалості, які дають добрі плоди (вірші 3–7).
- Пам’ятаючи приклад Ісуса (вірш 8).
- Дивлячись на життя Павла (вірші 9–10).
- Пам’ятаючи обіцянки Бога (вірші 11–13).

Найважливіше завдання з оборони і передання Євангеліє буде виконано, якщо Тимофій покладатиметься на Бога і використовуватиме всі засоби, які будуть у його розпорядженні.

КОМЕНТАРІ ДО УРИВКА ТА ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ

1. Вступне запитання.

2. “Зміцняйся в благодаті, що в Христі Ісусі вона” – означає жити в залежності від Бога. Це значить, що Ви не живете власними ресурсами чи силами. Натомість Ви покладаєтеся на Бога, Який дасть Вам силу вірно жити перед Ним. Ви не вважаєте, що Вам щось належить або Ви є достойними; Ви розумієте, що Ваші приналежність і достойність виходять від Бога (2 Коринтян 3:4–6). Оскільки ця залежність походить від Божої “благодаті”, це означає, що Ви не припускаєте, що Ваші діла роблять Вас гідними Божої милості та сили. Ви визнаєте, що незалежно від того, добре чи погано Ви проживаєте своє християнське життя, єдиною причиною Божої люблячої участі у Вашому житті є заслуги Ісуса. “Ваші найгірші дні ніколи не є настільки поганими, що Ви перебуваєте поза межами досяжності Божої благодаті. І Ваші найкращі дні ніколи не є настільки добрими, що Ви не маєте потреби у Божій благодаті”.

Як людина може зміцнюватися у благодаті? Це досить просто – треба бути людиною молитви. Немає жодного іншого способу виявити свою повну залежність від Бога. Молитва є нашою “декларацією залежності”. Тоді, повіривши, що Бог дасть Вам сили, якої Ви просили, Ви можете творити діла і сповняти Його волю. Тільки так молитва показує, що є молитвою віруючого.

Хоча може бути важко оцінити те, наскільки “успішно” Ви “зміцнюєтесь у благодаті, що в Христі Ісусі”; є щонайменше три речі, відсутність яких у Вашому житті свідчить, що Ви цього *не* робите. По-перше, якщо Ви дуже мало молилися. По-друге, якщо Ви дуже мало ризикуєте, щоб ділитися Євангелієм, і ховаєтесь, коли з’являються нагоди промовляти чи захищати його. По-третє, якщо у своєму житті Ви відчуваєте мало миру і багато занепокоєння, – це чітка ознака того, що Ви не довіряєте Богові.

3. До передання послання Євангелія залучено чотири покоління. Найперше – сам Павло: “що чув ти від мене”. По-друге, це – Тимофій: “що чув *ти* від мене”. По-третє, ті, кому Тимофій довірив послання: “передай *вірним людям*”. По-четверте, ті, хто почує це послання від тих вірних людей: “що будуть спроможні й *інших* навчити”.

Павло знав, що поширення Євангелія припиниться, якщо люди не будуть готові поширювати його. Він бачив своє завдання не тільки в тому, щоб навчати інших проповідувати Євангеліє, а й у тому, щоб навчити їх, як навчати інших робити те ж саме. Тимофій мав не лише сам проповідувати Євангеліє – цього було недостатньо; він також повинен був навчати *інших* проповідувати

Євангеліє і навчити *нове* покоління. Тут іде мова саме про розвиток лідерства в церкві. Воно не вважалось додатковим; воно було необхідним для майбутнього існування і здоров'я церкви. Це був наказ.

Якщо ми є лідерами, то повинні продовжувати цей порядок передання Євангелія. Нашим завданням є не тільки вірно проповідувати Слово, а й навчати *інших*, як його проголошувати і навчати. Церква Викупителя просить лідерів малих груп брати собі учнів, тому що ми серйозно сприймаємо слова Павла. Ми розглядаємо пошук учнів та їхнє навчання не як додаткове завдання, а як наказ від Бога, невиконання якого може тільки нашкодити церкві й підірвати її життєздатність. Є два запитання, які ми маємо бути готові поставити собі: чи думаю я про три покоління лідерів у майбутньому? Чи я просто навчаю учня, чи добре готую його або її, щоб він або вона могли *навчати інших навчати інших?* (Повторення у цій фразі – це не помилка!)

4. У тих, кого навчаємо, за словами Павла, ми повинні шукати дві риси – *вірність і спроможність*. Вірність означає, що людині можна повністю довіряти у правильному проповідуванні Євангелія і навчанні інших робити те саме. На них можна покладатися. Але як нам дізнатися, що люди є надійними та вірними? Ми можемо це пізнати тільки завдяки активному спілкуванню з ними. Ми повинні запитати: “За той час, відколи я знаю цю людину, чи виявила вона вірність малій групі та Божим людям в цілому? Чи регулярно вона брала участь у нашій малій групі? Чи виявляла вона бажання дбати про Божих людей?”

Спроможність означає, що люди мають дари і навички, необхідні для виконання цієї роботи. Вони є компетентними, тобто у них є риси, необхідні для того, щоб бути лідером. Ми повинні запитати: “Чи бачив я, щоб ця людина ефективно дбала про іншу особу в групі? Чи була ця людина здібною до навчання і готовою вчитися?”

Відповідно до цих загальних вимог, Церква Викупителя просить лідерів шукати учнів за такими ознаками: бажання, вірність, доступність та здатність вчитися. Що стосується бажання, людина повинна хотіти бути учнем і лідером. Вона повинна розглядати це як привілей, честь і те, що має найбільше значення. Щодо вірності, то це повинні бути люди, які регулярно відвідують малу групу і вмотивовані дбати про інших. В аспекті доступності, то вони повинні мати час як вести групу, так і брати участь у зустрічах із підготовки та підтримки. Щодо здатності до навчання – вони не повинні думати, що все знають, а натомість мати щире бажання навчитися, як стати ще ефективнішими лідерами і пастирями.

5. Павло використовує метафори, закликаючи нас поміркувати. Те, що є правдивим у цих добре відомих прикладах, є правдою стосовно Божого служителя. Якщо ми подумаємо про них, то побачимо, що єдиним розумним вибором є терпеливо все зносити.

Першою метафорою для християнського життя є *воїн*, який не бере участі в цивільних справах, а живе, щоб догоджати своєму командирю. Нашим головнокомандувачем є не хто інший, як Господь Ісус Христос.

Послух і догодження Йому повинні бути нашою ціллю. Якщо у нашому житті щось перешкоджає нам коритися чи догоджати Йому, ми повинні цього позбутися. Життя воїна є дисциплінованим і пильним, тому що “триває війна”. Він ніколи не дозволяє собі розслабитися настільки, щоб забути про це. Застосовуючи цей приклад у нашому житті, ми повинні бути обережними, щоб не допустити помилку, здійснюючи поділ між “світською” та “релігійною” діяльністю. “Християнину, який налаштований жити у світі й не стикатися з ним, звичайно, не вдасться уникнути звичайних обов’язків вдома, на роботі й у суспільстві. Справді, як християнин, він повинен надзвичайно сумлінно й неухильно виконувати їх. Йому також не слід забувати, що “кожне-бо Боже твориво добре, і ніщо не негідне, що приймаємо з подякою” або що “Бог... щедро дає нам все на спожиток” (1 Тимофія 4:4; 6:17).¹ Одним зі способів, яким ми можемо догодити Ісусу Христу, – це піймати Його на словах про ці речі. Для Бога потрібно проживати ціле життя, а не тільки короткі “релігійні” частини. Боротися як воїни Ісуса Христа – це, зокрема, дати людям можливість бачити, що ми піймали Бога на слові в цих питаннях.

Друга метафора для християнського життя – це *спортсмен*, який “йде на змаги” й отримує вінок переможця лише тоді, коли змагається згідно з правилами. У Новому Заповіті християнське життя часто порівнюють зі змаганнями; воно передбачає “напружену самодисципліну для тренування”², витривалість, щоб пробігти дистанцію до кінця і не зупинитися, а також при цьому дотримуватися правил. Послух Божому закону є обов’язковим.

Хоча ми вже не живемо “під законом” і він не може засуджувати тих, хто в Христі Ісусі, але він, як і раніше, слугує книгою настанов для того, як жити богоугодним життям. Хоча приходять страждання, ми ніколи не можемо вільно відкинути Божий закон і діяти так, нібито він не має значення. Якщо ми будемо так робити, нас відсторонять від змагань і позбавлять вінця переможця, який, як нам здавалося, вже був у наших руках. Замість того щоб перестрибувати через перешкоди, бар’єрист може просто пробігти повз кожну з них, і виглядатиме, що він прибіг першим. Однак він не буде оголошений переможцем; його буде дискваліфіковано. Так само Бог може дискваліфікувати нас із раю, якщо ми постійно ухилятимемося від Його Слова. “Без святості ніхто не побачить Господа” (Євреїв 12:14).

Третя й остання метафора, яку Павло використовує для християнського життя, – *працьовитий хлібороб*, який за свою важку працю отримує частку врожаю. Хлібороб “залежить як від своєї важкої праці, так і від власних умінь. Яким бідним не був би ґрунт, якою б не була негода чи наскільки незадоволеним не був би хлібороб, він повинен продовжувати працювати”.³ Його робота “повністю позбавлена захвату, далека від романтичного ореолу небезпеки та овацій”.⁴ Проте вся його напружена праця приносить йому врожай. Християнське життя також завжди супроводжується важкою працею. Ніхто ніколи не казав, що буде легко. Проте тих, хто залучений до неї й не ухиляється від своїх обов’язків, чекає врожай. Урожай – це особисто бачити Бога, святість життя, скарби на небі та радість бачити, як інші приходять до віри в Христа. Важка

праця християнського життя – намагатись своїми думками, словами й ділами стерегти Євангеліє до самого кінця – приносить глибоку радість.

Всі ці завдання вимагають дисципліни, працьовитості та важких зусиль. Ми не повинні очікувати чогось меншого, якщо прагнемо жити християнським життям.

6. Якщо цих метафор замало для того, щоб Тимофій охороняв Євангеліє в умовах різноманітної протидії, тоді в цьому повинен допомогти, звичайно ж, приклад Ісуса. Ісус страждав і помер, щоб Євангеліє могло стати реальністю. Він не відступив, хоча зіткнувся з гнівом і людей, і Бога. Він вистояв до кінця. І якщо ми вважаємо, що це було легким завданням, тому що Він був Богом, Павло нагадує нам, що “Він був з насіння Давидового”, тобто Він був людиною, яка зазнавала всіх страхів, страждання і боротьби, притаманних людям. Уроком для нас, звичайно, є те, що “раб не більший за пана свого” (Івана 13:16). Якщо Ісус страждав, ми не повинні очікувати меншого: “Бо вчинено вам за Христа добродійство, не тільки вірувати в Нього, але і страждати за Нього...” (Филип’ян 1:29). “Пам’ять про Ісуса” повинна зміцнити нас у нашому завданні стерегти Євангеліє.

7. Самого Павла було ув’язнено за те, що він відмовився пристосовувати євангельське послання, щоб догодити своїм слухачам. Він охороняв Євангеліє своїми словами і вчинками, тому біля нього самого поставили охорону. Завдання поширювати правдиве Євангеліє настільки важливе, що жодні страждання не можуть зупинити його виконання. У цьому бачимо перший принцип, про який промовляло життя Павла.

Другий принцип, який передають слова Павла, полягає в тому, що, хоча люди можуть зупинити нас, нічого не може зупинити поширення Євангелія. Воно зламає будь-які перешкоди, які люди встановлюють на його шляху. Як би люди не намагалися придушити Євангеліє, його ніщо не спинить. Як би люди не пробували викоринити його існування чи витіснити його, воно знову проростатиме. Бог виконає Свою роботу до кінця. Ніхто не зможе перешкодити Його планам. Павло бачив, що Євангеліє проникає в серця багатьох закритих людей. Жодне серце не було геть закам’янілим.

Життя Павла також передає принцип мотивації: саме любов і турбота про інших, що впливає з нашої любові до Бога, спонукає нас шалено захищати і ревно поширювати Євангеліє. Саме “ради вибраних” Павло зносить усе. Його любов і турбота про тих, кого обрав Бог, спонукає його охороняти й поширювати Євангеліє в часи страждань.

8. Це “вірне слово” є Божою обіцянкою. Проте це дуже незрозуміла обіцянка, особливо її четверта строфа.

Перші дві строфи, очевидно, мають на меті підбадьорити нас. Слова “коли разом із Ним ми померли” можна зрозуміти по-різному. З огляду на контекст, в якому Павло закликає до вірності Євангелію в умовах протидії, вони, мабуть, означають, що наша готовність страждати і померти за Христа не залишиться без винагороди. Жертва не буде марною. Ми воскреснемо з Христом у славне існування. Друга строфа йде на крок дальше: ми не тільки житимемо з Ним, якщо витримаємо до кінця життя, а й будемо царювати з Ним. Тому ми повинні твердо стояти, вдивляючись в обличчя навіть найсильнішого опору.

Друга частина цього “вірного слова” є значно темнішою і загрозовішою. Слова “а коли відцураємось, то й Він відцурається нас” є досить зрозумілими. Якщо ми будемо постійно відвертатися від Христа, не матиме значення, чи в певний момент ми визнали віру в Нього. Наші дії показують, що ми взагалі ніколи не належали Йому (1 Івана 2:19). Наше визнання віри явно не було справжнім. На останньому Суді ми можемо очікувати лише на відкинення.

Хоча останню строфу іноді тлумачать як підбадьорливе слово, з контексту стає зрозуміло, що це – попередження, пов’язане з попередніми словами. Остання строфа підкреслює, що Божий суд на тих, хто відрікається від Нього, є реальним, і його основою є саме єство Бога. По суті, Павло говорить: “Якщо ми не вірні, то сама вірність Бога вимагає того, щоб Він судив нас. Не зробити цього означало б заперечити Його Самого, а Він, зрозуміло, не може так вчинити”. Іншими словами, Павло говорить: “Бог завжди вірний Своему заповіту. Він поблагословить віруючих, які терпітимуть до кінця. Він прокляне невірних. Діяти всупереч цьому означало б, що Він не є вірним Своему заповіту, що Він – брехун. Він би заперечив Сам Себе, чого Він не буде і не може зробити”.

Неможливо уявити більшу відмінність між першою і другою частинами цього вислову. Витривалість приносить більше користі, ніж ми могли б сподіватися. Однак нездатність витримати до кінця приносить найгірші наслідки з-поміж тих, які ми могли б уявити собі. Мудрий вибір є очевидним, незалежно від того, скільки болю і страждань він може завдати тут і зараз.

1. John R. W. Stott, *Guard the Gospel: The Message of 2 Timothy* (Джон Стот “Друге Послання до Тимофія”) (Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1973), p. 53.
2. Stott, p. 55.
3. Stott, p. 56.
4. Bishop Moule, cited in Stott, p. 56 (цитата єпископа Моула у книзі Стота на ст. 56).

2 Тимофія

Доручення розвивати характер відповідно до Євангелія

Заняття 3 | 2 Тимофія 2:14–26

1. Якою рисою характеру Ви найбільше захоплюєтеся, коли бачите її в житті іншої людини? Як ця риса характеру проявляється в житті тих, кого Ви знаєте?

Прочитайте 2 Тимофія 2:14–26

2. Яку рису характеру Павло закликає Тимофія розвивати у віршах 14–19? Чому ця риса є настільки важливою? Що відбувається, коли людина її не має?

3. Як ця риса характеру проявляється в житті людини?

4. В аналогії, яку Павло використовує у віршах 20–21, про який дім іде мова, хто є Володарем і які це посудини на честь і на нечесть?

5. Яку рису характеру Павло закликає Тимофія розвивати цим прикладом (вірші 20–22)? Чому ця риса є настільки важливою? Що відбувається, коли людина її не має?

6. Як ми повинні ставитися до тих, кого Бог доручив нам у нашому служінні?

7. Як розуміння ролі сатани в людській поведінці та вірі впливатиме на наше ставлення до інших?

8. Над якими рисами характеру, згаданими у цьому уривку, Ви найбільше прагнете працювати? Чому?

ГОЛОВНІ ДУМКИ

Павло продовжує давати свої останні поради Тимофію і підбадьорювати його, готуючись до власної смерті. Він закликає його розвивати любов до істини, яка є важливою, ненависть до неправди і співчуття до тих, хто був обманутий. Він також закликає його зростати у святості, бо без такої чистоти характеру він не зможе служити іншим.

КОМЕНТАРІ ДО УРИВКА ТА ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ

1. Вступне запитання.

2. Павло прагне виплекати в Тимофія любов до "істини, яка є важливою". Він знає, що знання заради знання є, зрештою, марними. Такі знання просто роблять людину гордою і зверхньою. Він не хоче, щоб Тимофій став таким. Натомість він хоче, щоб Тимофій вправлявся в істині, яка будуватиме людей і дозволить їм жити богоугодним життям. Люди не можуть добре жити без любові до істини. Характеру людини буде бракувати праведності, віри, любові, миру і чистоти. Хибне вчення описано як "безбожне" та "рак". Воно відвертає людей від Бога. Воно розмножує інфекцію в житті людей і руйнує їх. Ті, хто дотримується хибного вчення, приречені на нещасне життя. Щонайменше, воно призводить до того, що люди беруть участь у марних базіканнях. Тож Тимофій повинен любити правду і ненавидіти брехню.

3. Щоб виявити любов до істини у своєму характері, треба "вірно навчати науки правди" (вірш 15) – у цьому полягає перший спосіб. "Вірно навчати" буквально означає "зрізати" – як мандрівник скорочує дорогу через сільську місцевість, щоб навпростець перейти з одного пункту в інший. У контексті

Писання “зрізати” означає, що людина повинна бути *точною* і *простою*. Навчання не може спотворювати Писання. Людина, яка навчає Слова Божого, не повинна говорити, що Писання означає те чи інше, чого воно насправді не означає. Вчитель не може додавати чи забирати щось зі значення Слова Божого. Крім того, людина не має прагнути виглядати мудрою перед іншими, роблячи своє навчання складним і заплутаним. Людина повинна навчати просто (але не поверхнево), щоб люди могли зрозуміти і застосовувати це вчення. Людині, яка не навчає Писання правильно, мало би бути “соромно”. Навчаючи неправди, людина може “знищити” своїх слухачів. Навчаючи занадто складно, людина зовсім не служить на користь своїм слухачам, а тільки підвищує власний статус “дуже розумної”. Тимофій повинен зневажати таке вчення і відвертатися від нього.

Другий спосіб, завдяки якому проявляється любов до істини, — це відсутність “суперечок словами”, відсутність сперечань щодо несуттєвих питань. Тимофій повинен уникати людей, які сперечаються заради того, щоб посперечатись, а підводити людей до питань, які є дійсно важливими.

4. Згаданий дім — це церква, громада віруючих, які сповідують віру в Христа. Володарем цього дому є сам Бог. Посудини – це служителі та вчителі в церкві. Проте, навіть якщо тут конкретно згадується лише про вчителів, це не означає, що ці вірші не можна застосувати до всіх членів церкви. Зрештою, кожен із нас покликаний служити іншим і наставляти одне одного, незалежно від того, чи маємо ми якусь офіційну посаду в церкві, чи ні. Цікаво зауважити, що нас порівнюють із посудинами. Призначення посудини – не в тому, щоб привернути до себе увагу, а щоб переносити щось. Вона призначена бути корисною і служити своєму власнику. Оскільки ми – посудини Христа, наша функція полягає в тому, щоб нести ім’я Христа перед невіруючими. В іншому місці Павло говорить, що ми є глиняними посудинами, покликаними нести славний скарб Євангелія (2 Коринтян 4:7).

5. Вірші 20–21 перекидають місток між попередніми та наступними віршами. Павло говорив про чистоту вчення і збирається говорити про чистоту в особистому житті. Цією метафорою посудин у домі Павло закликає Тимофія і всіх учителів в церкві до святості та чистоти, як у вченні, так і в житті.

І хоча Бог іноді використовує досить нікчемних людей для виконання Свого плану, велике свідчення Писання полягає в тому, що Він використовує тих, хто виявляє святість свого характеру. Якщо ми не прагнемо жити у святості, ефективність нашого служіння значно знизиться і сила нашого служіння послабиться. Наші слова будуть пустими і не матимуть влади, якщо наш спосіб життя не підкріплюватиме цих слів. Наш спосіб життя, зазвичай, навчає стільки ж або й більше, ніж наші слова. Люди не схильні дотримуватися абстрактних принципів та істин, а наслідувати людей, які втілюють ці принципи й істини. Вони вчаться стільки ж від прикладу, скільки й від слів. Краса життя у святості матиме набагато більший вплив на людей, ніж красномовні слова. Ось чому один проповідник говорив: “Найбільшою потребою моєї пастви є моя особиста святість”.

У наступному вірші (22) Павло описує те, як виглядає життя у святості. З одного боку, ми повинні “стерегтися молодечих пожадливістей”. Ці бажання – це прагнення до успіху як самоціль і наша кінцева мета, коли ми дозволяємо багатству, матеріальним цінностям чи фінансовій незалежності бути тим, що керуватиме нами і перетворюватиме задоволення у всіх його виявах на нашу головну любов. Потрібно і цуратися самовпевненості, і не потурати самому собі. З іншого боку, ми повинні триматися “правди, віри [глибокої і постійної довіри до Бога], любові [прагнення того, щоб іншим було добре], миру [прагнення і пошуку тих речей, які будують справедливе і процвітаюче суспільство]” і формувати цілісну спільноту (ми повинні прагнути цих речей “поряд із іншими”). Коли ми будемо вести такий спосіб життя, то будемо корисними й готовими до будь-якої благої роботи, до якої Бог нас покличе.

6. Насамперед ми повинні ставитися до людей, доручених нам, із добротою і лагідністю. Вжите слово, що означає “доброту”, використовують у значенні, коли “годувальниця доглядає своїх дітей”¹ – так і ми повинні виховувати інших задля їхнього зростання. Коли вони не зростають або чинять опір нашому вихованню, ми не повинні ображатися. Ми повинні бути терплячими щодо них. Ми часто схильні ставитися до людей, які не згодні з нами чи не приймають нашого вчення, як до своїх супротивників. Ми сприймаємо їх як ворогів і суворо поведимося з ними. Така поведінка не є відповідною. Ми повинні продовжувати бути добрими до них, лагідно навчаючи їх.

Ми повинні уникати не суперечок самих по собі, а “дурних і безглузких” сперечань, які виникають зі спекуляцій і виходять поза рамки Писання. “Небіблійні й безжальні домисли завдали величезної шкоди поширенню звістки про Христа”², і ми повинні триматися подалі від них. Вони породжують сварки, які нищать людину, а не будують її.

7. Хоча люди є на 100 відсотків відповідальними за свої вірування і вчинки, їх також розглядають як жертв. Сатана є брехуном; він заманює людей у пастку. Ті, хто повірив брехні сатани, є його жертвами. Тому, хоча ми й повинні нагадувати таким людям, що вони є відповідальними за те, у що вірять, і заохочувати їх відвернутися (“покаятися”) від таких помилкових і деструктивних вірувань, ми також повинні мати до них жаль. Наше життя має характеризувати співчуття до тих, хто перебуває в полоні брехні. Наші слова мусять бути сповнені пошани, а не грубощів. Ми повинні намагатися лагідно наставляти таких людей. Ми можемо заперечувати їхні вірування, але не повинні нападати на саму людину, яка їх дотримується. І навіть якщо ми заперечуємо їхні вірування, ми повинні робити це з відповідною метою: щоб повернути людину до істини. Якщо ми виграємо суперечку, але втрачимо людину, то ми зазнали поразки. Нашим методом має бути лагідне вмовляння.

Ми також повинні визначити пріоритетом молитву за тих, хто перебуває у полоні брехні. Коли ми розуміємо, що вони є жертвами диявола – що наша боротьба не є проти тіла і крові, а проти піднебесних духів злоби (Ефесян 6) – ми тоді збагнемо, що боротьбу потрібно вести духовною зброєю. Тому молитва за таких осіб повинна бути нашою основною діяльністю. Докорити

комусь за хибні вірування і не молитися за них – означає недобачати природу проблеми.

8. Пряме запитання для застосування. Ваша відповідь на це запитання як лідера скерує тональність розмови усієї групи. Після того як люди поділяться своїми думками, присвятить трохи часу, щоб помолитися за розвиток одне в одному згаданих рис характеру.

-
1. John R. W. Stott, *Guard the Gospel: The Message of 2 Timothy* (Джон Стот "2 Тимофія") (Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1973), p.53.
 2. Stott, p. 77.

2 Тимофія

Доручення триматися Євангелія

Заняття 4 | 2 Тимофія 3:1–17

1. У якому середовищі Вам найважче діяти згідно зі своїми переконаннями і чинити правильно? Що саме ускладнює Вам життя?

Прочитайте 2 Тимофія 3:1–17

2. Який період Павло має на увазі, коли говорить про “останні дні”?
3. З переліку типів поведінки, що характеризуватиме “останні дні”, які саме особливо вражають Вас? Чи яка-небудь згадана нечестива поведінка дає Вам нове розуміння людської гріховності? Чи є якась поведінка, яку б Ви не додавали до списку людського зла? Які з цих форм поведінки є найпоширенішими в нашому суспільстві?
4. Яким чином “вид благочестя” без “сили благочестя” застерігає нас від гріха та викриває його у нас? Як можна уникнути такого жахливого поєднання?
5. Які ознаки життя Павла відрізняють його від таких людей? Чому Павло привертає увагу Тимофія до цих якостей у своєму житті?
6. У 14-ому вірші Тимофію сказано “в тім пробувати, чого тебе навчено і що тобі звірено”. Що Павло має на увазі і чому для нього важливо наставляти у цьому Тимофія?

7. Що Павло говорить про джерело Писання (вірш 16)? Чому це так важливо?

8. Поясніть мету Писання своїми власними словами. Подайте недавній приклад того, як Слово Боже діє у Вашому житті.

ГОЛОВНІ ДУМКИ

Павло описує Тимофію середовище, в якому він повинен бути готовий служити Євангелію. Цінності цього середовища будуть ворожими до цінностей Євангелія. Там також будуть релігійні лідери з нечистими мотивами, які лише самою своєю присутністю зроблять його роботу важчою. Репутація цих лідерів породить недовіру навіть до тих, хто служить із чистими мотивами; їхній успіх може також спокусити благочестивих лідерів дотримуватися такого ж хибного напрямку. В умовах цих труднощів і тиску Павло закликає Тимофія продовжувати поширювати Євангеліє і не покидати його. Для цього Тимофій повинен наслідувати приклад Павла і поринати в Писання. Саме це втримає його від того, щоб не зійти з правильного шляху.

КОМЕНТАРІ ДО УРИВКА ТА ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ

1. Вступне запитання.

2. Люди звикли вважати, що "останні дні" є днями, які безпосередньо передують поверненню Христа. Однак у Новому Заповіті фраза "останні дні" є досить конкретним терміном, що стосується всього періоду між першим і другим пришествям Христа. До прикладу, під час проповіді в день П'ятидесятниці Петро говорить про події, які відбувалися в той момент: "А це те, що пророк Йоїл передрік: і буде останніми днями, говорить Господь: Я виллю від Духа Свого на всяке тіло" (Дії 2:16–17). Автор Послання до євреїв вказує на час Христового пришення, кажучи: "А в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина". Таким чином, "останні дні" почалися з втілення Ісуса і триватимуть, доки Він не повернеться. Ми читаємо, що впродовж цих "останніх днів" будуть різні періоди, під час яких усе буде ще гірше. Настануть "тяжкі часи", коли зло буде особливо активним. Швидше за все, буде один завершальний період, в якому зло досягне кульмінації. Проте нам не вдасться його визначити, якщо ми перебуватимемо в цьому періоді. Тому ми завжди повинні бути готові до повернення Христа.

3. Щоб допомогти групі відповісти на це запитання, Вам, як лідеру, варто поміркувати над переліком різних видів поведінки, і буде найкраще, якщо Ви оберете ті, які, на Вашу думку, вимагають найбільшої уваги.

Є декілька речей, які варто виокремити в цьому переліку. По-перше, зверніть увагу на те, що відповідальність за ті "тяжкі часи" покладено на самих людей. По-друге, зауважте, що основною характеристикою, яка робить ті часи "тяжкими", є відсутність у людей любові до Бога і їхня надмірна увага до себе. Вони "самолюбні", "грошоловні", "нелюбовні", "більше люблять розкоші, а ніж люблять Бога". Ті часи характеризуватиме любов, скерована у неправильне русло. Всі види поведінки, які Павло перелічує, виражають егоїзм і відсутність турботи про інших. Біблійним пріоритетом є насамперед любов до Бога, потім – до інших і аж потім – до самого себе, але цей перелік виразно свідчить про протилежну зміну цього порядку. Самолюбство, зумовлене гріховною гордістю, захоплює серця людей. Воно перевертає здоров'я суспільства з ніг на голову так, що часи стають тяжкими і майже нестерпними. Звичайно, наші дні, коли переважає егоїстична й егоцентрична поведінка, є саме такими часами, які Павло описує у цьому уривку. На ницість нашої ситуації особливо вказує той факт, що ми змальовуємо таку "любов до себе" як чесноту, яку потрібно здобути, а не зло, якого варто позбутися.

Такий стан речей є неприродним, і надзвичайно важливо визнати це щоб не бути ошуканими тим, ніби можна поводитися точнісінько так само. Якщо ми не розуміємо цього, то уподібнимся до тих, у кого є "вид благочестя без його сили".

4. Бути людиною, яка має "вид благочестя і відкидає його силу", означає бути людиною, яка бере участь у релігійній діяльності (відвідуванні церкви, вивченні Біблії, читанні Біблії, молитві), але її поведінка не відповідає тому, що вона сповідує. Це наче мати релігію на устах, а не в житті. Деякі люди можуть свідомо брати участь у такій діяльності, щоб використовувати інших (вірші 6–9), водночас інші можуть бути мимоволі ошукані релігійними віруваннями й ритуалами без моральної зміни. Існування такого стану речей мусить слугувати нам як попередження і причина для регулярного самоаналізу. Знання про можливість того, що людина може мати "вид благочестя без його сили", є першим захистом проти потрапляння у такий стан самообману. Той факт, що людина тільки правильно чинить, не є чітким вказівником того, що з її душею все добре. Така "духовність за списком" ("Я зробив все, що в списку і тому повинен подобатися Богові") є духовністю, небезпечною для життя. Питання не може звучати: "Чи я читаю Біблію?", а "Чи застосовую я Біблію у своєму житті і чи змінююся від того, що читаю?", не "Чи ходжу я до церкви?", а "Чи переживаю я Бога, коли прославляю Його, так, щоб бачити свій гріх і захоплюватися Його любов'ю до тієї міри, щоб хотіти в своєму житті змінити ту поведінку, яка не є приємною Йому?" Ми повинні усвідомлювати певні сигнальні ознаки, які вказують, що ми не маємо сили благочестя. Наприклад, чи ми регулярно уникаємо складних людей, чи прагнемо послужити їм із любов'ю і лагідністю? Чи ми підкоряємося Богові через переконання, навіть якщо це важко, чи слухаємося Його тільки тоді, коли це зручно для нас і мало нам коштує? (І так далі).

Проблема “виду без сили” не є чимось новим. Її корені сягають щонайменше днів Мойсея, коли йому противилися Яннім і Ямврій. Ці люди (цікаво, що їхні імена не згадуються у Старому Заповіті) діяли проти обраного Богом лідера і противилися Божій правді. У їхньому випадку, а також у сучасних проявах такої поведінки цікавим є те, що вони не помічали того, що робили, але це зауважували люди навколо них: “бо всім виявиться їхній безум” (вірш 9). Тому нам треба не тільки перевіряти себе, варто також, щоб інші могли з любов’ю звернутися до нас кожного разу, коли вважатимуть, що цей синдром може бути прихований у нашому житті за однією чи іншою формою.

5. Павло особливо відрізнявся від тих, про кого він написав у цьому уривку, однією ознакою. У той час, як вони використовували релігію в своїх власних інтересах і думали про те, як змусити Бога служити їм, Павло переймався тим, як Бог міг би використовувати його для блага інших. Їхня релігія була людиноцентричною: вони були зацікавлені в тому, щоб Бог та інші поклонялися їм. Релігія Павла була Богоцентричною: він знав, що повинен поклонятися Богові, а не навпаки. Таке сприйняття у житті Павла робило його вчення, спосіб життя і його мету абсолютно протилежними до вчення, способу життя і мети лжевчителів. Лжевчителі шукали власної вигоди і не бажали страждати чи переживати будь-які незручності, водночас Павло зазнавав значних переслідувань, проте він демонстрував такі риси, як любов і терпеливість до людей та витривалість та довіру до Бога, які підсилювали його послання. Життя Павла і його бажання страждати за відмову пристосувати Євангеліє і зробити його менш образливим, продемонстрували його правдивість і застерегли Тимофія проти зміни послання.

6. Коли Павло говорить Тимофію: “А ти в тім пробувай, чого тебе навчено і що тобі звірено” (вірш 14), він закликає його продовжувати вірити, проповідувати і жити біблійним Євангелієм (див. Заняття 1 у цій серії). Ми примирилися з Богом лише завдяки вірі та благодаті. Христова заступницька жертва на хресті є одкровенням цієї благодаті і єдиною основою, через яку ми примирилися з Богом і стали Його дітьми. Це послання, від якого Тимофій не повинен відхилитися, яким би великим не був тиск навколо.

Дотримуватися цієї науки важливо, бо якщо Тимофій не робитиме цього, його буде зараховано до тих, хто чинить, “зводячи і зведені бувши” (вірш 13). Недотримання цього вчення завдасть шкоди іншим і йому самому. Якщо Тимофій знехтує цим посланням і навчатиме чогось іншого, то знехтує істиною і навчатиме брехні про Бога. Така брехня знищить його і тих, хто його слухатиме. Щодо цього питання Павло непохитний. Він неодноразово порушує цю тему в цьому листі. Було б добре, якби ми також сповнилися глибокої стурбованості з приводу поширення істини й великого страху перед зміною чи спотворенням Божого Слова.

7. Джерелом Писання є Сам Бог. Щоб описати природу Писання, використовуються слова “Богом натхнене”. Воно не є натхнене в тому сенсі, що його

читання надихає; воно є натхненим, тому що Бог його надихнув. Зверніть увагу на те, що Павло не говорить, що *автори* Писання були натхнені, а саме *написане слово* ("Усе Писання") було натхнене Богом. Отже, ми можемо сказати, що все, що говорить Писання, говорить Бог. Важливість цього полягає в тому, що нам не потрібно здогадуватися, яким є Бог чи що Він вимагає від нас. Він не залишив нас у невіданні щодо Свого характеру чи заповідей. Якщо ж комусь не вистачає впевненості щодо джерела Писання, їм залишається вдаватися до здогадок і особистої думки, коли справа доходить до цих питань.

8. Павло говорить, що Писання є корисним для навчання, докору, направи та для виховання в праведності (вірш 16). Ви можете переглянути декілька перекладів Біблії, щоб побачити інші способи формулювання цих цілей. "Навчання та направи" можуть насамперед стосуватися передання людям правильного вчення. Писання є корисним для "навчання правди і спростування помилок". "Докори і виховання у праведності" можуть стосуватися конкретно нашої поведінки. Писання є корисним для "зміни звичок і дисципліни у правильному житті"¹. Зверніть увагу, що Писання чи вивчення Писання не є самоціллю. Вони є засобом досягнення мети. Вони є "корисними" або "сприятливими". Щоразу, коли ми розглядаємо їх як самоціль, ми використовуємо їх неправильно. Писання дано нам задля нашої зміни. Наша головна мета не має бути в тому, щоб освоїти Писання, а щоб Писання оволоділо нами.

Для практичного застосування цього питання переконайтеся, що люди знають про існування багатьох засобів, через які Писання могло вплинути на них: читання Біблії, проповіді, записи, музика, християнські книги. Маючи це на увазі, попросіть членів групи пригадати істину або вчення, які вплинули на них чи спонукали до покаяння. Таке запитання може бути найважливішою частиною цього вивчення Біблії, якщо люди будуть відверто ділитися своїм досвідом.

1. John R. W. Stott, *Guard the Gospel: The Message of 2 Timothy* (Джон Стот "2 Тимофія") (Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1973), p.53.

2 Тимофія

Доручення проповідувати Євангеліє

Заняття 5 | 2 Тимофія 4:1–22

1. Чи Вам коли-небудь доводилося говорити якійсь людині те, щодо чого Ви були впевнені, що вона не хотіла б цього чути? Яка була ситуація і що дозволило Вам це зробити?

Прочитайте 2 Тимофія 4:1–22

2. Що мало б мотивувати людину “проповідувати Слово”, згідно з цим уривком?
3. Якою мірою, на Вашу думку, доручення Тимофію стосується всіх християн? Що дозволяє Вам дійти такого висновку?
4. Що мало б характеризувати наші проповіді відповідно до цього уривку? Яким чином потрібно проповідувати? Зокрема, що означає проповідувати Слово “вчасно-невчасно”? Як виглядатиме наше життя, якщо ми це робитимемо?
5. Що характеризує слухачів Тимофія? Наскільки ми бачимо ці риси в тих, хто слухає нас, коли ми проповідуємо Євангеліє? Обґрунтуйте свою відповідь.
6. Скажіть своїми словами те, про що Павло говорив у віршах 6–8? Що дає йому впевненість так говорити?

7. Що означає “полюбити прихід Христа”? Чому Павло припускає, що це буде характеризувати всіх християн?

8. Якщо б Ви дійсно “полюбили прихід Христа” усім серцем, як би це змінило Ваше життя? Які риси це виробило б у Вашому житті? Наскільки вже зараз Ви бачите ці риси у собі?

9. Що Павло розкриває про себе у віршах 9–18? Чого це навчає нас про нашу людську природу і про визнання наших власних потреб і слабкостей?

ГОЛОВНІ ДУМКИ

Коли Павло пише свої останні слова, він переважно переймається тим, щоб Євангеліє поширювалося правильно (4:2). Іншими словами, є багато речей, які можуть спонукати Тимофія відмовитися від цього завдання, тому Павло подає йому сильну мотивацію для підтримки. Хоча Тимофій протистоятиме опозиції і неприйняттю, коли проповідуватиме Слово (4:3–4), він і його слухачі врешті-решт постануть перед Божим судом, пришествям Христа і Його царством (4:1). Ці вічні реалії зможуть мотивувати Тимофія до витривалості так само, як вони мотивували Павла (4:6–8). Павло завершує кількома особистими зауваженнями, деякі з яких виразають ті думки, які він написав раніше (4:9–22).

КОМЕНТАРІ ДО УРИВКА ТА ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ

1. Вступне запитання.

2. Усвідомлення того, що всі стоятимуть перед судилищем Христовим, коли Він повернеться, має послужити сильною мотивацією, щоб вірно проповідувати Євангеліє іншим. Особливість цього судилища пом'якшена для віруючих тим, що Суддя є нашим Спасителем. Досконала любов проганяє страх. Немає

ніякого осуду для тих, хто ходить у Христі Ісусі (Римлян 8:1), для тих, хто об'єднаний з Христом. Із цим радісним Спасителем, Який обійме і привітає нас у той день, як би нечестиво ми не жили. Однак ми все ж будемо змушені відзвітувати про своє життя.

Невірність буде мати свої наслідки, хоча Писання не визначає їх надто чітко. Оскільки ми, християни, не хочемо жодним чином зіпсувати наше повернення на батьківщину, нам треба підготуватися до цього моменту, як наречена готується до дня свого весілля. Ми хочемо бути найкрасивішими. Таким чином, ця визначальна подія повинна спонукати нас жити вірою і правдою. Сюди входить також проповідування Слова.

Нехристияни також постануть перед судилищем Христовим. Їм *дійсно* є чого боятися. Тих, хто *не* в Христі Ісусі, чекає засудження. З любові до тих людей навколо нас, які ще не повірили в Христа, ми повинні “з терпеливістю й ретельно” проповідувати їм Євангеліє. Ми повинні проповідувати його вірно і в душі, в якому Сам Спаситель його промовляв. Що це за люди, що відмовляються проповідувати через страх спротиву і відкинення? Друге пришествя має спонукати нас проповідувати іншим, а не опускати руки перед нашими страхами.

3. Цей лист спрямований пасторам і стосується тих, хто був покликаний до проповідування і навчання Божого Слова. Він виглядає як прямий наказ для таких людей, які, безсумнівно, будуть притягнуті до більшої відповідальності за свою проповідь Слова. Проте цей наказ стосується всіх Божих людей. Кожен християнин є служителем Євангелія. Кожен із нас несе скарб Євангелія в “глиняних посудинах” (2 Коринтян 4:1–7). Ісус каже всім своїм учням: “Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися в роді цім перелюбнім та грішнім, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Свого Отця з Анголами святими” (Марка 8:38). Петро пише: “А Господа Христа святить у ваших серцях, і завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із лагідністю та зо страхом” (1 Петра 3:15). Тому Павлові накази Тимофію призначені не тільки для пасторів, а для всіх християн.

4. По-перше, нам потрібно проповідувати Слово “з терпеливістю”. Воно має бути лагідним, а не різким чи гнівним. Наше проповідування Євангелія іншим мусить супроводжуватися визнанням того, що Він є Богом, Який повинен відкрити людям очі, щоб вони зрозуміли і повірили. Людина, яка не розуміє того, про що ми говоримо, чи яка постійно заперечує або відкидає наше слово, не повинна нас дратувати. Ми повинні зробити все, що в наших силах, щоб передати послання. Ми повинні важко працювати, щоб сильно й переконливо передавати Євангеліє. Якщо потрібно застерегти людину, то варто це робити з милосердям. Нам потрібно милостиво передавати послання про благодать.

По-друге, ми повинні проповідувати ретельно. Ми маємо прагнути не спотворювати послання і передавати його правильно. Ми повинні прагнути передати всю правду і намагатися показати її актуальність у нашому житті. Нам

також треба прагнути представити її з радістю, привабливістю і красою, яких варта ця Добра звістка.

По-третє, нам потрібно проповідувати Євангеліє “вчасно-невчасно”. Це стосується тих, хто слухає. В такому випадку це буде означати, що ми повинні говорити, коли люди зацікавлені в Євангелії, і тоді, коли вони не зацікавлені. Необхідність цього питання повинна змушувати нас говорити про Євангеліє з іншими без їхнього запиту. Але якщо вони відкидають наші слова, то ми не повинні тиснути на них, тому що це не принесе честі Євангелію.

Проте набагато ймовірніше, що цей вірш стосується нас: ми повинні проповідувати Євангеліє, коли нам *зручно* і коли *незручно*. Таким чином, коли ми маємо можливість передавати Євангеліє іншим, це повинно мати пріоритет над іншими конкурентними і виправданими завданнями. Якщо нам здається, що маємо кращі чи більш нагальні речі, ми повинні добре подумати! Ця місія є надзвичайно необхідною. Це не єдине важливе завдання у нашому житті, але воно є настільки важливим, що нам заповідано використовувати будь-яку можливість, навіть якщо це означає, що деякі інші невідкладні справи треба буде зробити гірше.

5. Аудиторія Павла і Тимофія істотно не відрізнялася від нашої. Люди досі “за своїми пожадливістю виберуть собі вчителів, щоб вони їхні вуха влещували”. Технології могли вдосконалитися, але людська природа залишається незмінною. Тому нас приваблює сучасне вчення, у якому йдеться про те, що наш перший обов’язок – любити себе і прагнути до самореалізації. Як Павло сказав в іншому місці, ми є “людьми, що правду гамують неправдою...” (Римлян 1:18). Ми прагнемо приручити й одомашнити Бога як такого, хто існує для нашої користі, замість того, щоб сприймати Його як Того, Кому ми повинні служити. Ми уникаємо вчення про Бога, які додають нам незручностей або ставлять під сумнів багато наших дій. Ми швидко приймаємо будь-яке вчення, яке підносить і змушує нас відчувати себе комфортно з самими собою і нашими зусиллями догоджати Богові. Ми опираємося вченню, яке наводить на думку, що ми є безпорадними і позбавленими надії – без Божої милості та благодаті.

6. У словах Павла є натяк на те, що незабаром його чекає мученицька смерть. Скоро його життя буде принесене в жертву (“бо я вже за жертву стаю”) через його вірність Євангелію. Після своєї смерті він очікує радісно зустріти Бога вповні, бути прийнятим у Його царство і стати цілковито праведним. (Тому що “вінок праведності” дається “усім, хто прихід Його полюбив”, а не тільки обраним – це очевидно, що тут не йдеться про якусь особливу нагороду). Основною причиною впевненості Павла є те, що він вистояв до кінця. Хоча це не є підставою для прийняття людини Богом (підстава полягає тільки у смерті та воскресінні Христа і більше ні в чому), це – *засіб*, який дає людині впевненість. Така витривалість є ознакою того, що Христос милостиво спас нас. Всі, хто належить Христу, будуть стояти до кінця. Без такої витривалості не може бути жодної впевненості в Христовому прийнятті.

7. Павло очікує, що одна з характеристик Божого народу полягає в тому, що вони "будуть любити Христовий прихід". Вони будуть знемагати за днем, коли Христос повернеться. Вони так сильно будуть прагнути, щоб цей день настав, що їхні серця завмиратимуть в очікуванні. Чому? По-перше, тому що в цей день усе, що у цьому світі є хибним, зламаним і зіпсутим, буде полагожене, зцілене і виправлене. Те, що робить життя невимовно сумним, буде усунено, і все створіння розцвіте. Це буде місце радості. Зло буде знищене в усіх його формах. "І Бог кожну сльозу з очей їхніх зітре, і не буде вже смерти. Ані смутку, ані крику, ані болю вже не буде, бо перше минулося!" (Об'явлення 21:4).

По-друге, з Христовим пришествям прийде остаточна консумація наших шлюбних стосунків із Богом. Зараз наше знання про Бога є частковим. Ми нечітко бачимо крізь скло. Але в день Христового з'явлення ми пізнаємо Бога вповні, оскільки самі будемо повністю пізнані. Наречений (Христос) і Наречена (Христова Церква) увійдуть у повноту своїх стосунків. Ми отримаємо настільки повне прийняття, розуміння і прощення, що вони миттєво зцілять і змінять нас. Схоже, Павло найбільше зосереджується саме на цьому аспекті цієї події. Він із нетерпінням чекає *Христової* появи. "Оце оселя Бога з людьми, і Він житиме з ними! Вони будуть народом Його, і Сам Бог буде з ними..." (Об'явлення 21:3). Люди зі справжньою і щирою вірою з нетерпінням очікуватимуть і глибоко бажатимуть цих же речей. Вони палко прагнутимуть Христового приходу.

8. Виглядає на те, що є принаймні три способи, через які "любов до Христового приходу" може впливати на наше життя. По-перше, ця надія спонукає до саможертвовного життя. Ми стаємо людьми, які проповідують Євангеліє "вчасно-невчасно", що означає "і коли Вам зручно, і коли незручно". Ми стаємо такими людьми, які відмовлятимуться від виправданих задовольень, якщо є можливість зробити щось краще заради Христа. Коли ми з нетерпінням чекаємо на повернення Христа, ми не повинні розраховувати, що цей світ задовольнить наші найглибші бажання і втіхи.

По-друге, ця надія дозволяє нам виявляти послух і давати раду із спокусою. Павло, який твердо жив цією надією, пише: "Я змагався добрим змагом, свій біг закінчив". За словами Павла, життя в послуху Богові посеред спокус подібне до марафону. Що спонукає Вас далі боротися і бігти, коли Ви відчуваєте, що вже зовсім не можете протриматися більше? Нагорода – в кінці. Поки нагорода для Вас є важливішою за тимчасові задоволення, які Ви отримуєте, коли здаєтеся, Ви не здаєтеся, Ви будете бігти далі. Коли Христове пришестя і нагорода, які воно принесе, постійно стоять перед Вашими очима, вони дадуть Вам можливість протистояти спокусі та жити в послуху.

По-третє, ця надія допоможе нам пережити страждання, не впадаючи у відчай та не сумніваючись у Божій доброті. Павло зміг прийняти свою власну страту, не сумніваючись у Божій любові. "Бо я вже за жертву стаю і час відходу мого вже настав". Він знав, що цей світ є зіпсованим. Він знав, що світ – це місце страждань. Він очікував, що життя в цьому світі буде болючим і важким. Але оскільки він жив із надією на кращий світ і повніші стосунки з Богом, він не вдавався до жалю до себе і не впадав у відчай. Понад усе Павло хотів бути з

Ісусом. Він знав, що одного дня побачить Його. Це зробило його страждання стерпним. Або він піде на смерть, щоб перебувати з Ісусом, або Ісус прийде, щоб забрати його. Щось із цього відбудеться – і саме воно мало значення. І в порівнянні з цим його страждання і розчарування стали тьманими.

9. Павло визнає свої слабкі сторони. Він готовий висловити свої потреби. Він визнає, що залежить від інших. Павло не вважав себе сильною особистістю, яка могла би зробити все самотужки. Він не стверджує, що досягнув рівня супердуховності, де може перебувати за межами нормальних людських потреб. Він не бажає видавати себе за такого, хто є сильнішим, ніж насправді. Ця чесність дозволяє іншим зрозуміти, де він є, і спонукає їх підбадьорювати і підтримувати його.

Без сумніву, Павло вважав, що якби всі його залишили, Бог усе-одно був би з ним; він міг би далі жити у послуху. Якби ніхто не прийшов йому на допомогу, він був би впевнений, що Бог це зробив би, і тому міг далі витримувати всілякі труднощі.

Однак він не вважав, що така ситуація була б ідеальною. Християнська спільнота багато означала для нього. Він хотів, щоб інші були поряд із ним. Зокрема, він хоче, щоб Тимофій відвідав його і закликає його поквартитися. Він знав, що, як людина, він був створений, щоб перебувати у стосунках з іншими людьми. Не було б жодної користі вдавати щось інше. Якщо Павло, мабуть, найбільший і найзріліший християнин у світовій історії, може бути вразливим і визнати свої потреби, ми також повинні охоче робити те ж саме. Якщо Павло потребував інших, ми теж маємо потребу в інших людях. Він був чесним; ми також повинні уникати нещирості. Його бажання висловити те, як йому було боляче, було ознакою його зрілості. Якщо ми зростаємо в зрілості, ми будемо вирізнятися тією ж вразливістю і будемо виражати подібну залежність від інших.

Частина II
Посібник
для учня

2 Тимофія

ВСТУП

Друге послання св. апостола Павла до Тимофія є, мабуть, його останнім листом. Павло писав його, коли був уже старенький і перебував у в'язниці.

На відміну від досить "приємного" ув'язнення, описаного в кінці книги Дії, цього разу Павло опинився там, де "темне підземелля з отвором у стелі для проходження променів світла і повітря".¹ Його сковують ланцюги (1:16; 2:9), і він глибоко страждає від самотності (4:9-13). Апостол очікує, що найближчим часом його стратять (4:6-8). Такі реалії роблять це послання Павла одним із найбільш глибоко зворушливих і сповнених людських переживань.

Як би важко не було Павлові, його думки й надалі спрямовані на поширення Євангелія та на славу Божу. Знаючи, як швидко ми спрямовуємо наші думки на себе, коли страждаємо, нас не можуть не вражати особистість Павла і його характер. Його життя і думки сповнені любові до Бога. Зокрема, його найбільше непокоїть майбутнє церкви. "Його власна апостольська праця завершилася... Але тепер він повинен подбати про віру після свого відходу, особливо за її передання (незаплямоване, незіпсоване) майбутнім поколінням. Тому він посилає Тимофію це почесне доручення. Він повинен зберегти те, що отримав, за всяку ціну, і передати це вірним чоловікам, які зі свого боку зможуть навчати також й інших (2:2)".²

Легко зрозуміти, чому вивчення цього листа є настільки актуальним для тих, хто обіймає лідерські посади. Ми хочемо прищепити лідерські риси тим, хто "палко любить Бога і є милосердним до людей", так щоб через їхнє лідерство інші змогли розвинути такі ж риси й, можливо, також стали лідерами. Звісно, що ніхто з нас не є настільки переповненим любов'ю чи милосердям, як би ми цього хотіли. Але сподіваємося, що під час вивчення цього дуже особистого послання слова Павла, які втілюють такі риси, проникатимуть у наші серця і зроблять нас більш схожими до нього в нашій любові до Бога й милосерді до інших.

1. William Hendriksen, *The Epistles to Timothy and Titus* (Grand Rapids: Baker Book House, 1957), p. 234.

2. John R. W. Stott, *Guard the Gospel: The Message of 2 Timothy* (Джон Р. В. Стотт "Стережіть Євангеліє: друге послання до Тимофія"), p. 13.

2 Тимофія

Доручення стерегти Євангеліє

Заняття 1 | 2 Тимофія 1:1–18

1. Назвіть одну людину, яка сильно вплинула на Ваше життя. Яким чином ця людина вплинула на Вас?

Прочитайте 2 Тимофія 1:1–18

2. Як Павло ідентифікує себе на початку цього листа? Чому таке самоусвідомлення є важливим? Як його розуміння своєї ролі вплинуло на те, як він жив?
3. Як Ваше самоусвідомлення впливає на Ваш спосіб життя і вибір, який Ви робите?
4. Дивлячись на цей перший розділ, що Вам вдається спостерегти щодо Тимофія і Павла? Як би Ви описали їхні стосунки? Як у церкві ми можемо плекати стосунки, подібні до їхніх?
5. Яке євангельське послання міститься у 9-ому і 10-ому віршах? Які проблеми в нашому житті воно описує? Який аспект послання, на Вашу думку, найлегше зрозуміти неправильно чи про який із аспектів ми часто забуваємо?
6. Які метафори Павло використовує, щоб описати Євангеліє, яке Тимофій повинен стерегти? Що вони говорять нам про Євангеліє?

7. Що означає “стерегти” Євангеліє? Чому це так важливо і як ми можемо це робити? Хто врешті-решт стереже Євангеліє? Чому це так важливо розуміти?

8. Павло чотири рази порушує в цьому розділі (вірші 8, 12, 16) питання сорому. Які є нагоди і причини для сорому? Чому Павло зосереджує на цій темі так багато уваги?

2 Тимофія

Доручення страждати заради Євангелія

Заняття 2 | 2 Тимофія 2:1–13

1. Розкажіть про діяльність, вміння чи досвід, якими Ви з радістю ділитесь з іншими.

Прочитайте 2 Тимофія 2:1–13

2. Що означає “зміцняйся в благодаті, що в Ісусі Христі вона” (вірш 1)? Як людина може зміцнюватися в благодаті? Як Ви можна визначити, що успішно це робите?
3. Скільки поколінь згадує Павло, коли говорить про передання Євангелія іншим? Чому цей “порядок передання” є настільки важливим?
4. Які риси повинні проявлятися у тих, хто бере участь у переданні Євангелія?
5. Павло використовує три метафори для опису християнського життя, до якого ми покликані: воїн, спортсмен і хлібороб. Що кожна метафора говорить нам про те, як повинні жити послідовники Ісуса?

6. Чому в цьому контексті Павло говорить Тимофію “пам’ятати про Ісуса Христа” (вірш 8)?

7. Які принципи Павло, схоже, хоче, щоб Тимофій взяв для себе з прикладу його життя у віршах 9–10? Як насправді ці принципи проявляються у Вашому житті?

8. Який смисл “вірного слова” у віршах 11–13? Яку істину воно передає і як би воно мало мотивувати нас?

2 Тимофія

Доручення розвивати характер відповідно до Євангелія

Заняття 3 | 2 Тимофія 2:14–26

1. Якою рисою характеру Ви найбільше захоплюєтеся, коли бачите її в житті іншої людини? Як ця риса характеру проявляється в житті тих, кого Ви знаєте?

Прочитайте 2 Тимофія 2:14–26

2. Яку рису характеру Павло закликає Тимофія розвивати у віршах 14–19? Чому ця риса є настільки важливою? Що відбувається, коли людина її не має?

3. Як ця риса характеру проявляється в житті людини?

4. В аналогії, яку Павло використовує у віршах 20–21, про який дім іде мова, хто є Володарем і які це посудини на честь і на нечесть?

5. Яку рису характеру Павло закликає Тимофія розвивати цим прикладом (вірші 20–22)? Чому ця риса є настільки важливою? Що відбувається, коли людина її не має?

6. Як ми повинні ставитися до тих, кого Бог доручив нам у нашому служінні?

7. Як розуміння ролі сатани в людській поведінці та вірі впливатиме на наше ставлення до інших?

8. Над якими рисами характеру, згаданими у цьому уривку, Ви найбільше прагнете працювати? Чому?

2 Тимофія

Доручення триматися Євангелія

Заняття 4 | 2 Тимофія 3:1–17

1. У якому середовищі Вам найважче діяти згідно зі своїми переконаннями і чинити правильно? Що саме ускладнює Вам життя?

Прочитайте 2 Тимофія 3:1–17

2. Який період Павло має на увазі, коли говорить про “останні дні”?
3. З переліку типів поведінки, що характеризуватиме “останні дні”, які саме особливо вражають Вас? Чи яка-небудь згадана нечестива поведінка дає Вам нове розуміння людської гріховності? Чи є якась поведінка, яку б Ви не додавали до списку людського зла? Які з цих форм поведінки є найпоширенішими в нашому суспільстві?
4. Яким чином “вид благочестя” без “сили благочестя” застерігає нас від гріха та викриває його у нас? Як можна уникнути такого жажливого поєднання?
5. Які ознаки життя Павла відрізняють його від таких людей? Чому Павло привертає увагу Тимофія до цих якостей у своєму житті?
6. У 14-ому вірші Тимофію сказано “в тім пробувати, чого тебе навчено і що тобі звірено”. Що Павло має на увазі і чому для нього важливо наставляти у цьому Тимофія?

7. Що Павло говорить про джерело Писання (вірш 16)? Чому це так важливо?

8. Поясніть мету Писання своїми власними словами. Подайте недавній приклад того, як Слово Боже діє у Вашому житті.

2 Тимофія

Доручення проповідувати Євангеліє

Заняття 5 | 2 Тимофія 4:1–22

1. Чи Вам коли-небудь доводилося говорити якійсь людині те, щодо чого Ви були впевнені, що вона не хотіла б цього чути? Яка була ситуація і що дозволило Вам це зробити?

Прочитайте 2 Тимофія 4:1–22

2. Що мало б мотивувати людину “проповідувати Слово”, згідно з цим уривком?
3. Якою мірою, на Вашу думку, доручення Тимофію стосується всіх християн? Що дозволяє Вам дійти такого висновку?
4. Що мало б характеризувати наші проповіді відповідно до цього уривку? Яким чином потрібно проповідувати? Зокрема, що означає проповідувати Слово “вчасно-невчасно”? Як виглядатиме наше життя, якщо ми це робитимемо?
5. Що характеризує слухачів Тимофія? Наскільки ми бачимо ці риси в тих, хто слухає нас, коли ми проповідуємо Євангеліє? Обґрунтуйте свою відповідь.
6. Скажіть своїми словами те, про що Павло говорив у віршах 6–8? Що дає йому впевненість так говорити?

7. Що означає “полюбити прихід Христа”? Чому Павло припускає, що це буде характеризувати всіх християн?

8. Якщо б Ви дійсно “полюбили прихід Христа” усім серцем, як би це змінило Ваше життя? Які риси це виробило б у Вашому житті? Наскільки вже зараз Ви бачите ці риси у собі?

9. Що Павло розкриває про себе у віршах 9–18? Чого це навчає нас про нашу людську природу і про визнання наших власних потреб і слабкостей?